

TOPLUMDA FAHİŞELİK KURUMUNUN VAZGEÇİLMEZLİĞİ ÜZERİNE MİTLER : MERSİN ÖRNEĞİ

“THE MYTHS IN THE SOCIETY ON THE INDISPENSABILITY OF THE INSTITUTION OF PROSTITUTION: A CASE STUDY IN MERSİN”

Dr. Neriman AÇIKALIN*

Özet

Fahişelik kökleri neredeyse tarihin ilk dönemlerine kadar giden bir kurumdur. Bu kurumun varlığını sürdürmesindeki en temel dayanak ise, fuşun her toplum için kaçınılmaz ve doğal olduğu miti üzerine dayanmaktadır. Tarihin hangi dönemi ya da hangi toplumda olursa olsun fahişelik kurumunun özünü erkeğin kadın üzerindeki tahakkümü ve kadını araçsallaştırması oluşturmaktadır. Bu süreçte kadın her türlü günahın kaynağı olarak günah keçisi ilan edilmiş erkek ise bu süreçten süttan çıkmış ak kaşık olarak sıyrılmıştır. Fuşun toplumda normalleştirilmesine dayanan mitler erkeğe dizginlenemez cinsel dürtüleri, erkek için cinsel eğitim ve toplumsal prestij aracı, psikolojik terapi ihtiyaçlarıyla, ekonomik ihtiyacı olan kadına hayırseverlik olarak fuşun pazarında rol biçerken kadın için namussuz, her türlü hastalığın ve ahlaksızlığın kaynağı, şehvet ve para düşkünü olarak yer vermiştir. Bu bağlamda, Mersin’de sokakta ve genelevde çalışan toplam 44 kadınla derinlemesine görüşmeleri içeren, kadınların hayat hikayelerinden çalışma koşullarına, duygusal durumlarından gelecek beklentilerine kadar geniş bir alanda araştırma yapılmıştır. Bu çalışmanın bulgularına göre, fuşun pazarı kadını cinsel bir nesne olarak görüp toplumda fuşun ve kadının kullanılmasının normalleştirilmesine hizmet ettiği kadar aynı zamanda çok boyutlu bir ilişki ağı içinde kadının ekonomik, duygusal ve cinsel sömürsünü de beraberinde getirmektedir.

Anahtar kelimeler: Fahişe, Fahişelik Kurumu, Ataerkil İdeoloji, Günah Keçisi, Genelev.

Abstract

Prostitution is an institution whose roots go to the first time periods on history. The most fundamental base depends on the myth that prostitution is

* Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, acikalin@mersin.edu.tr
Eleştirel okumalarından dolayı çalışma arkadaşım Yrd. Doç. Dr. Arslan Topakkaya’ya teşekkür ederim.

inevitable and natural for each and every society. Regardless of whichever the society or the time period is, what constitutes the essence of the prostitution is the domination of men over women and the instrumentalization of women by men. In this process, women have been made a scapegoat by being declared as the source of prostitution, but men have been considered as innocent. The myths used to normalize prostitution in the society while portraying women as being corrupt, the source of any sickness and indecency, lustful and hooked on money, they think the prostitution as being an instrument of prestige and sexual education for men and also a charity as to provide economical and therapeutic help for women. In this context, with 44 women who work both in the streets and also in the whorehouse in Mersin were interviewed on topics ranging from their life stories to work conditions, from their emotional conditions to anticipations for the future. According to the findings of this study, the prostitution bazaar both serves to normalize the prostitution and the exploitation of women by seeing her as a sexual object, and also bring along the economical, emotional and sexual exploitation of women in a multi-faceted web of relationships.

Keywords: Prostitute, Prostitution, Patriarchal ideology, Scapegoat, Whorehouse.

Giriş:

Tarihsel süreçte fuhuş olgusunun meşrulaştırılması doğrultusunda ileri sürülen en etkili olmuş mit fuhşun her toplum ve çağda kaçınılmazlığının ileri sürülmesinde kendini bulmaktadır. Diğer bir deyişle, fuhşun var olmasının toplumlar için son derece işlevsel olduğu ve fuhuş ortadan kaldırılırsa toplumsal düzende ciddi aksaklıklar olacağı iddiası bu olguyu sıradanlaştırma ve normalleştirme görevi görmektedir. Fuhşun normalleştirilmesi ve çok önemli bir toplumsal işlev üstlendiği savunusu beraberinde kadının cinsel bir meta olarak görülmesini de normalleştirmekte ve sıradanlaştırmaktadır. Bunun en açık sonuçlarından biri tarihin ilk dönemlerinden itibaren fuhuş olgusunda yer alacak olan kadın aktörlerin belirlenmesi sorununu beraberinde getirmektedir. Böylece, kadın cinselliği kontrol altına alınmakta ve namuslu/namussuz kadın kategorileri oluşturulmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir kere daha üretilmesinin yansımalarından sayılabilecek fuhuş olgusunda, erkek *doğal ve önlenemez dürtüleri* ile tanımlanırken, kadın *namussuz, şeytan, ayartan, kirliliği* damgasıyla tarihte günah keçisi olarak yerini almaktadır.

Toplumda kadın ve erkeğe ilişkin ortaya konulan ikiyüzlü namus anlayışına dayanan fuhuş olgusunun kaçınılmazlığının meşrulaştırılmasında kullanılan en önemli mitlerden biri, erkeğin ve kadının doğalarının farklılığı dolayısıyla erkeğin *dizginlenemez* cinsel dürtülerinin fuhşun kurumsallaştırılmasını zorunlu kıldığıdır (Roberts, 1992: 16). Bu miti, fuhşun

erkek için bir cinsel eğitim ve eğlence aracı, toplumda kendisine saygınlık ve prestij kazandıran bir deneyim, *namuslu* kadınlardan talep edilemeyecek istekler için en uygun kurum ve hatta paraya muhtaç kadınlar için erkeklerin hayırseverliklerini gösterdikleri bir alan olarak ortaya koyan mitler izlemektedir. Aynı olgunun kadın aktörleri için ise, şehvet ve para düşkünü, toplumda *namuslu* erkekleri ayartan yuvaları dağıtan, tembel, kadercı kişilik özellikleri gösteren kadınlar oldukları, dolayısıyla içinde buldukları durumu *hak eden* ve toplumsal politikalarla desteklenmelerine gerek olmayan bir grup olarak ele alınmaktadır.

Fuhuş olgusuna kadını etiketleyici ve toplumun günah keçisi olarak yaklaşan eğilimler yerine, bilimsel olarak ele alıp sosyolojik bir analiz yapma amacı taşıyan bu çalışma Mersin’de, 31 genelev, 13 sokakta olmak üzere fuhuş pazarında çalışan 44 kadınla yapılan derinlemesine görüşmeler yoluyla toplumda yaygın olan fuhuşa ilişkin mitlerin sosyolojik analizini yapmayı amaçlamaktadır.

Araştırma Yöntemi:

Bu çalışma, Mersin genelevinde 31 ve sokakta çalışan 13 kadın olmak üzere toplam 44 kadınla yapılan derinlemesine görüşmeleri içeren bir alan çalışmasına dayanmaktadır. Görüşme kapsamına alınan konular, kadınların aile yapıları, çocukluğun geçtiği toplumsal çevre ve toplumsallaşma biçimleri, ahlaki ve toplumsal değerlerinin oluştuğu koşullar, eğitim düzeyleri, fuhuşa başlama yaşları ve nedenleri, çalışma koşulları ve çalışma arkadaşlarıyla ilişkileri, patron ve dostlarıyla ya da kocalarıyla olan ilişki biçimleri, kendilerine ve yaptıkları işe karşı algıları, gelecek beklentileri gibi ana başlıklar altında toplanabilecek geniş bir bakış açısından ele alınmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Görüşmeler, genelevde, revir kısmında ve haftada iki gün olan sağlık kontrolleri sırasında, sokakta çalışan kadınlarla ise, kartopu tekniği ve patronluk yapan bir kadının sağladığı olanaklarla kadınlara ulaşılması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca genelevde, genelevin müşterilere açık olduğu saatlerde gözlem yapma imkanı bulunmuştur.

Bu araştırma, Mersin genelevi ve Mersin’de sokakta fuhuş yaparak geçimini sağlayan kadınlarla yapılmış olmasına karşın, sadece Mersin’deki fuhuş olgusu üzerine değerlendirmeler yapmaktan daha fazla verileri içermektedir. Çünkü, genelevde ya da dışarıda çalışan kadınlar değişik gerekçelerle çalışmak amacıyla sık sık başka kentlere gitmektedirler. Genelevde çalışan kadınlar için bu nedenler, patronunun kendisini başka bir patrona borçlandırarak satması, müşterilerin farklı kadın tercihlerinden dolayı başka şehre gitmenin müşteri avantajı, sokakta çalışan kadın içinse, ikamet ettiği kentte fazla tanınmak istememek, müşterilerin değişik kadın isteme taleplerini karşılamak üzere farklı kentlere belirli sürelerle çalışmaya gitmek olarak belirtilebilir. Kadınların farklı kentlere gidiş-gelişleri genelevde çalışan kadınlar için patronlar arası bir meta

alım-satımı şeklinde gerçekleşirken, sokakta çalışan kadınlar için her kentte bulunan kadın pazarlamacıları ağı arasındaki ilişkilerle kadınların pazarlamacılara kazançları üzerinden belli bir yüzde vermeleri şeklinde gerçekleşmektedir. Böylece, kadın ticareti dediğimizde genel olarak literatürde anlaşılan uluslar arası kadın ticareti kendini ülke içinde de sürdürmekte, Raymond'un deyimiyle, seks endüstrisi kadınlara *taşınabilir mal* gözüyle bakmaktadır (Raymond, 1998).

Örneklemin Demografik ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri:

Araştırmanın yürütüldüğü sırada Mersin genelevinde toplam 92 kadın bulunmaktaydı. Görüşmeler sırasında kadınlar kendilerini *sermaye* olarak adlandırmışlardır. Bu adlandırma, fahişe gibi kadını aşağılayan ya da seks işçisi gibi kadına sözde özgürlük tanıyan bir kavram yerine kadınların yaşam ve çalışma koşullarını ve ilişki ağları dinamiklerini en iyi anlatan kavram olması nedeniyle bu çalışma için de kadınları adlandırmakta tercih edilmiştir. Görüşmeler kadınların gönüllülük esası üzerine yapılmış ve güvenilirlik açısından görüşmeci ile görüşülen kadının baş başa olmasına özen gösterilmiştir. Görüşmeye katılanların yaş ortalaması 35 olup bunun dağılımına baktığımızda, örneklemin %27.5'inin 18-25, %37.5'inin 26-35 ve %35'nin ise 35 ve üstü yaşta oldukları görülmektedir. Bu anlamda, kadınların müşteri çekebilme özelliklerinin özellikle yaş faktörüne bağlı olarak değiştiği bir alanda farklı yaş gruplarından oluşmuş bir örneklem evrenin tamamı hakkında daha fazla ipuçları alınmasını kolaylaştıran bir unsur olmuştur. Ayrıca yıllar içinde yaşamı, yaptıkları işi anlamlandırma, patron, dost ve müşteri ilişkilerinin, işte geçirilen yıl ve yaş faktörüne bağlı olarak değişip değişmediği üzerine de ipuçları elde edilmesini kolaylaştırmıştır. Kadınların sermaye olarak fuhuş pazarına çıkma yaşlarına baktığımızda, %27.5'inin 13-15, %50'sinin 16-20, %17.5'nun 21-25 ve yalnızca %5'nin 25 ya da ya da geç bir yaşta oldukları görülmektedir. Bu veriler, özellikle zorunlu-gönüllü fuhuş kavramlarının analizinde çok önem taşımaktadır. Fuhuşta zorla çalıştırmanın olmadığını iddia eden yaklaşım *gönüllülük* kavramını çok dikkatli analiz etmek zorundadır. Zira, kadınların eğitimsizliği, erken yaşlarda evliliğe zorlanmaları ve parçalanmış ailelerden gelme oranlarının yüksekliği (%67.5) fuhuş olgusuna sosyolojik analizi zorunlu kılmaktadır. Buna ek olarak, kadınların ilk evlilik yaşları ve nişanlı, koca ya da imam nikahlı dostları tarafından sermaye olarak kullanılma yaşlarına baktığımızda kadınların fuhuş pazarına kendi iradeleriyle dahil oldukları iddiasına ne kadar dikkatli yaklaşılması gerektiği bir kere daha ortaya çıkmaktadır. Örneğin, kadınların ilk evlilik yaşlarına baktığımızda, %27.5'nin hiç evlenmemiş olduğunu, %37.5'nin 13-15 ve %35'nin ise 16-20 yaşları arasında evlenmiş olduklarını görülmektedir. Diğer taraftan kadınların %72.5'i kendilerini ilk defa sermaye olarak piyasaya sunan kişilerin nikahlı-imam nikahlı eş ya da nişanlıları olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda kadınların en güvenilir buldukları kişiler tarafından fuhuş pazarına

itilmeleri yine gönüllük kavramı konusunda dikkat edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. İlk evlilik yaşının oldukça düşük olması, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyinin düşüklüğü, parçalanmış aile çocukları olmaları aynı zamanda kadınların erken yaşta eğitimden kopmalarını da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, kadınların eğitim düzeylerine baktığımızda ise, %20'si okuma-yazma bilmezken, %10'u ilkokul terk, %25'i ilkokul mezunu, %10'u orta terk ya da mezunu, %15'i lise terk, %12.5'i lise mezunu, %5'i üniversite terk ve %2.5'u üniversite mezunu olarak görülmektedir. Bu durum, kadınların başka bir meslek sahibi olabilme stratejileri geliştirmelerini engellediği kadar, kendilerine güvenlerini de oluşturmalarına engel olmakta, yaptıkları işte oldukça iyi paralar kazanmalarına karşın yine de dostları tarafından duygusal ve maddi anlamda sömürülmelerine kapı açmaktadır. Örneğin, %82.5'i halen bir dostunun olduğunu belirtmiştir. Kadın için dostun en başta gelen anlamı, sahipsizlik, aidiyetsizlik duygularını ortadan kaldırabilmek ve sevgi ihtiyaçlarını doyurabilmek amacını taşımaktadır. Bunun yanında patronundan uğradığı haksızlık ya da müşterilerden gelebilecek tehlikelere karşı kadınlar dostlarına kendilerini güvende hissetmelerine neden olacak roller biçmektedirler. Ancak dost-patron ilişkilerine baktığımızda çoğu zaman patron-dost eliyle kadın sömürüsünün katlanarak arttığı görülmektedir. Dostlar asalak bir durumda kadınların kazançlarını sömüren, uyuşturucu, adam öldürme/yaralama ve kumar gibi alışkanlıkları olan bir yaşam tarzına sahiptirler. Bu nedenle dostların, çoğu zaman kadınların haberi bile olmadan patronlardan aldıkları yüklü miktardaki paralar kadınların artık para getiremez duruma gelene kadar bir borç sarmalına girmelerine neden olmaktadır. Kadınların sömürüldüklerini bildikleri halde neden dost, patron gibi aktörlerden tümüyle sıyrılıp bağımsız olarak çalışmadıkları yine dikkatli analizler gerektirmektedir. Diğer bir deyişle, kadınları dost sömürüsüne maruz kalmaları sosyolojik ve psikolojik analizlere muhtaçtır. Basitçe, “kadınları dost, patron sömürüsünden kurtarıp bağımsız çalışmalarını sağlamak” sadece yasalardaki değişikliklerle kazanılabilecek bir süreç değildir.

“Fahişe” Kavramının Kökeni:

Fuhuş olgusunun temelinde erkek ve kadın cinselliklerinin tanımlanmasında ortaya konulan çifte standart ve buna bağlı olarak her bir cins için, namus kavramının içeriğinin oluşturulmasında yaratılan ikiyüzlülük yatmaktadır. Tarihsel süreçte fuhşun toplumsal bir olgu olarak ortaya çıkmasında, kadın ve erkeğe ilişkin namus kavramlarının farklılaşması ve kadını günah keçisi ilan ederek, kadına yönelik şiddetin belki de en acımasız biçimi olan kadınları *namuslu/namussuz* kategorilerine ayırarak fahişe kimliğinin biçilmesi yatmaktadır.

Kadının cinsellikle ilgili davranışlarının kontrol altına alınmasının önemi yaklaşık 11.000 ila 5.000 yıl öncesine rastlar ve kadının cinselliğinin aşağılanması, erkeğinkinin ise yüceltilmesine dayanır. Bu aynı zamanda,

geleneksel erkek soyuna dayalı toplumlarda, kadının cinselliğinin göz ardı edilmesine dayanan bir tutumla kadının fahişe olarak damgalanmasına ve etiketlenmesine ilişkin evrensel tutumun oluşmasını da destekler. Tarıma dayalı bu toplumlarda çoğunluğu erkeklerin üstlendiği işler olan, toprağın işlenmesi, savaşçı ya da tüccar yetiştirilmesi konusunda geniş aile büyük bir önem taşımaktaydı. Çocuğun soyundan emin olunması, aile içi mirasın paylaşımı ve kocası evden uzakta iken kadının cinsel davranışlarının kontrolü amacıyla kadında sadakat ve namus kavramları ön plana çıkmıştır. Böylece erkeğin cinselliği yaşaması sadece cinselliğin kendisi için olurken, kadın için cinsellik toplum için *kabul edilebilir sınırlar* içine çekilerek, aile içinde yaşanması gereken ve çocuk sahibi olma amacına indirgenmiş bir olgu haline gelmiştir. Böylece, cinsler arası cinsel davranışlara yönelik çifte standardın temelleri atılırken, erkeğin cinselliği yüceltilmiş kadının cinselliği ise aşağılanmaya maruz kalmış ve fahişeliğin toplumsal anlamda damgalanmasının temelleri de atılmıştır. Bu dönem toplumsal cinsiyet rolleri, kaynakların dağılımı, iktidarın belirlenmesi ve kadının cinselliğinin kontrolüne ilişkin olarak kesin olarak belirlenmiş bir erkek egemenliğini göstermektedir. Kaynakların bu eşitsiz dağılımı sürecinde, kadının kontrolsüz cinselliği etkili ancak tehlikeli olarak görülmüştür. Bu bağlamda fuhuş, erkek cinselliğinin *doğuştan, doğal* gibi niteliklemlerle yüceltilmesine hizmet ederken, kadının cinselliğinin *iyi, namuslu* anne rolü ve *tehlikeli, kötü, namussuz* fahişe rolü ile ikili bir ayrıma gidilmesine ve kadının değersizleştirilmesine hizmet etmiştir. Kadının toplumda anne rolü ile yer alması kadının cinsiyetsiz olarak algılanmasına neden olurken eş ya da cinsel partner olarak yer alması kadını potansiyel bir tehdit unsuru haline getirmiştir. Evlilik birliği içindeki meşru cinsel ilişki aynı zamanda kültürel normları, değerleri ve davranışları da yansıtmakta ve desteklemektedir. Meşru zeminlerde olmayan cinsel ilişki kadının toplumsal statüsünü yerle bir etmesine rağmen, gücünü devam ettirmesini sağlamıştır. Ancak bu güç, sadece cinsellik bağlamında bir anlam taşımaktadır ve *şeytan, kirli, iğrenç, günahkar* gibi çağrışımlar içermektedir. Böylece kadın, *kadınsı düzenbazlığı*ni erkeği ve toplum düzenini mahvetmek için kullanmaktadır. Whelehan'a göre, bu aynı zamanda, toplumsal cinsiyetin kurgulanmasında kadının bir günah keçisi olarak seçilerek, erkeğin işin içinden süttten çıkmış ak kaşık olarak sıyrılmışının da tarihidir (Whelehan, 2001 :18-20). Bunun en bariz sonucu ise, toplumdaki ahlak anlayışının kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı işlemesi olmuştur. Girard'ın deyimiyle *kurban yoksa ne güneş olur ne de ay; dünya karanlığa ve kaosa gömülür... mit bize cinayet olmadığını söyler, çünkü ölüm gönüllüdür*"(Girard, 2005: 85). Böylece kadın ve erkek doğasına ilişkin ileri sürülen mitler sayesinde, kurban seçilir, kadın damgalanarak toplum dışına itilir ve kaos engellenir, aksi takdirde, devlet tescilli genelevler, *namuslu* kocalar olmayacak, toplumun iki yüzlü ahlak anlayışı ortaya çıkacak ve toplumda kuralızsızlık hakim olacaktır. Bu bağlamda toplumda kaosu önlemek adına ataerkil sistem tarafından fahişelik ve genelevler *toplumun ihtiyaçları* doğrultusunda yaratılmakta, gençlerin cinselliği öğrendiği yer olarak örtük bir biçimde *okul* olarak kabul edilmesinden, toplumda taciz ve tecavüzleri

azaltan bir mekanizma olarak savunulmasına, yoksul kadınlara *hayırsever* bir girişim olarak anlamlandırılmasına kadar ataerkil sistemin meşruluğunu sağladığı bir kurum haline gelmektedir.

Toplum belirlediği norm ve kurallar çerçevesinde önce *kurbanını* tanımlamakta ve sonra da kıyımı gerçekleştirmektedir. “Kıyımcılar kurbanlarını onlara atfettikleri suçlar nedeniyle seçtiklerine inanırlar; onların gözlerinde, bu suçlar kurbanlarını felaketlerin sorumlusu yapar ve onlar da kıyım yoluyla tepki gösterirler” “Kişide ne kadar çok kurbanlık işareti varsa, yıldırımı başına çekme ihtimali de o kadar fazladır” (a.g.e., 2003: 36-38). Kadının cinselliğinin önce kontrol altına alınması, bu yolla belirlenen normlar çerçevesinde, bekaretini kaybeden, cinselliğini satışa çıkaran ya da bulaşıcı hastalık taşıyan kadın böylece *yıldırımı başına çekmekte* ve günah keçisi ilan edilmesiyle toplum huzura ermektedir. Çünkü, bu normları çiğnemiş kadınlar, Girard’ın günah keçisi tanımına göre, “gözü kara suçlular”ı temsil etmektedir. Girard’a göre, “...mitlerdeki ana karakterler gözü kara suçlulardır ve bu şekilde muamele görürler. Bu nedenle, kolektif kıyımların kurbanlarının maruz kaldıkları yazgıya tuhaf bir şekilde benzeyen bir cezayı üzerlerine çekerler ve çoğu zaman bir linç söz konusudur. (a.g.e., 2005: 44) Böylece kadın bir biçimde bekaretini kaybettiğinde ya da fuhşa bulaştığında, ailesi tarafından ya ölüme cezalandırılmakta, ya da ölmüş sayılmakta, toplumsal linç uğramakta, etiketlenmekte ve sokağa bile çıkamaz hale gelmektedir. Kadın bir taraftan *hastalık yayması* diğer taraftan ise *ahlaki çöküntüyü* temsil etmesi ile’in sözünü ettiği, yarı mitolojik yaşlı cadı figürüne benzer. Yarı mitolojik yaşlı cadı figürü, fiziksel canavarlıklar ile ahlaki canavarlıkların kaynaşma eğiliminin en iyi örneğidir. Tüm özellikleriyle kıyıma davetiye çıkarır. (a.g.e., 2005: 68). Bu şekilde kadın, kendisi dışında ve kendisi adına oluşturulmuş toplumsal kurallar içinde sadece bir araç konumuna indirgenmiş olmaktadır. Beauvoir’in belirttiği gibi, kadınlar herhangi bir hakkın sahibi değil aracısı olarak erkek gruplaşmasının karşısına kendisi için var olan ayrı bir grup olarak çıkamamışlar; erkeklerle hiçbir zaman özerk ve dolaysız ilişki kuramamışlardır (Beauvoir, 1986: 76-77).

Fuhuş Üzerine Mitler:

Kadının bir nesne haline getirilmesinin görünülerinden biri olarak fuhuş olgusu, Bourdieu’nun kavramını kullanarak ifade edecek olursak tam bir “eril tahakküm” alanıdır (Bourdieu, 2001). Ataerkil yargının kararıyla, fuhuş yapan kadının damgalanıp toplumdan dışlanmasına, buna karşın fuhşun kurumsallaştırılmasına varan ve erkek için, dokunulmazlık zırhıyla meşru bir alan olarak ilan edilmiş erkeğin iktidar alanlarından biridir. Fuhuş ve fahişe kavramlarının temelinde yatan “azgın, utanmaz (kadın)” (Nişanyan, 2003: 139) tanımı, fuhşun da bu şehvetin doyurulması amacıyla yapıldığı sonucunu doğurmaktadır. Ancak, bunun ardından, erkeklerin fuhuş yapan kadınlara olan

talebi, *doğal ihtiyaçlarının karşılanması* gibi bir iki yüzlülükle tanımlanarak, kadınlar için *namuslu* ve *namussuz* kategorilerinin oluşmasına neden olmaktadır. Fuhuş olgusunun toplumda kaçınılmazlığını savunarak normalleştiren mitler kadını şehvet düşkününü, ahlaksız, bulaşıcı hastalık kaynağı, tembel, bağımlı ve kaderci kişilik yapısına sahip olmakla etiketlenirken, erkekler için fuhuş olgusu içinde yer almak zararsız bir eğlence, terapi, doğal bir ihtiyacın giderilmesi, cinsel eğitim aracı hatta fuhuş yapan kadınlara bir tür hayırseverlik olarak ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda toplumda fuhuşu normalleştirirken erkeği zarar görmeden bu işini içinden çıkaran mitleri şu şekilde açıklayabiliriz:

Erkeğin Önlenemez Libidinal Dürtülerine Hizmet Eden Bir Araç Olarak Fahişelik Kurumu :

Ataerkil sistemin, fuhuşun kaçınılmazlığında ve doğallaştırılmasında ileri sürülen ve en başta gelen mitlerden biri erkek ve kadın libidolarının farklılığına ilişkindir (Whelehan, 2001: 15; Roberts, 1992: 16; Cabezas, 1998, 81, Jeffreys, 1997 : 197-198). Buna göre, erkek ve kadın biyolojileri farklıdır ve erkeklerin cinsel ihtiyaçları kadınlarınkinden fazla olduğu gibi, birden fazla ve farklı kadınlarla olmaları onların doğal ihtiyaçlarının karşılanması açısından bir zorunluluktur. Bu nedenlerle, fuhuş pazarında erkeğin müşteri olarak yer alması erkeğin doğal dürtüleriyle son derece örtüşen bir olgudur. Diğer bir deyişle, fuhuş, erkeğin doğal ve giderilmesi zorunlu ihtiyaçları için olmazsa olmaz bir olgudur.

Böylece, ataerkil sistemin dayandığı temellerden biri, özcü bir yaklaşımla kadın ve erkek doğalarının farklılığına ilişkin olmaktadır. Buna göre insanın cinslere ilişkin doğuştan getirilen özellikleri, bir özü vardır. Beauvoir'a göre, "aslında, erkeğin imtiyazlı durumu, onun biyolojik bakımdan saldırgan rolünün toplumdaki, baş, efendi göreviyle bir arada bulunmasından ileri gelir. Fizyolojik ayrımlar buna göre anlam kazanır. Çünkü, bu dünyada erkek üstündür. Üstünlüğünün belirtisi olarak, arzularının şiddetini ister. Büyük cinsel yetenekleri olan erkeğe, kuvvetli, güçlü denir: onu bir uğraş, bir aşkınlık olarak tanımlayan sıfatlardır bunlar. Oysa, kadın, bir nesneden başka bir şey olmadığı için sıcak, ya da soğuk denecektir ona. Yani, edilgen nitelikler gösterecektir hep" (Beauvoir, 1962 : 123). Beauvoir, *İkinci Cins* adlı eserinde de, bu özcü yaklaşımın ataerkil sisteme nasıl hizmet ettiği üzerinde durmaktadır. Buna göre, kadının toplumsal olarak kavramsallaştırılmasının ve ikinci cins haline getirilmesinin temelinde yattığını ifade ettiği özcü yaklaşımın, kadın ve erkeğin doğasına ilişkin oluşturulmuş mitlere dayandığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu anlayış, erkeğin özü ve kadından farklı olarak, her iki cins için de cinsel ihtiyaçların içeriğini belirleyen ataerkil bir söylem tarzıdır. "Erkek için kadın tepeden turnağa cinsellik, erkek için öyle olduğuna göre de, bu onun mutlak değeridir. O,

kendine göre değil, erkeğe göre belirlenip ayrılmaktadır; özsel (temel) varlığın karşısındaki özsel olmayan varlıktır. Erkek Özne'dir, Mutlak Varlık'tır: kadınsa Öteki Cins'tir." (Beauvoir, 1986 : 17).

Fuhuş pazarında erkek *doğal cinsel ihtiyaçlarının* karşılanmasında kadını aynı zamanda *sınırsız bir kullanım aracı* olarak görme hakkını da kendinde bulmaktadır, 32 yaşında genelevde çalışan bir kadının erkeklerin fuhuş pazarındaki her türlü cinsel ihtiyaçlarını istedikleri yoldan karşılama hakkını kendilerinde bulduklarına ilişkin anlattıkları gibi:

"Değişik şeyler isteyen müşteriler var, kendini dövdürmek isteyenler var. Bir gün bir müşterim kendisini sopayla dövmemi istedi, ben vurdukça "acıymıyor vur" diye bağırdıyordu. Adamı bir güzel dövdüm, her yeri mosmor oldu..."

Toplumda Taciz Ve Tecavüzleri Engelleyen Bir Araç Olarak Fahişelik Kurumu :

Fuhuşun toplumda kaçınılmazlığının meşrulaştırılması çabalarında, erkeğin *doğal ve önlemez cinsel güdülerinin* tatmini zorunluluğunun önkabulü çerçevesinde, fahişelik kurumunun olmaması durumunda *namuslu* kadınların ve çocukların zarar göreceğine ilişkin ataerkil savunmadır (O'connor &Healy, 2006:11). Böylece erkeği dizginlenemez cinsel dürtüleri ve saldırganlığından doğabilecek tüm sorumluluğundan muaf tutarak, *erkeğin özünü* toplumda yaratabileceği olası tahribatları önlemek adına *tampon kurum* olarak fuhuş kurumsallaştırılması ya da göz yumulması bir zorunluluk haline gelmektedir. Böylece, fuhuş, toplumdaki *namuslu* kadınları olası erkek taciz ve tecavüzlerinden bir ölçüde koruyan ve dolaylı yoldan yine kadınlara hizmet eden bir söylem biçimde ortaya konulup meşrulaştırılmaktadır. Diğer bir deyişle, böylece *fuhuş, toplumda taciz ve tecavüzleri azaltan bir etkidir* miti kendini gösterebilmektedir. 34 yaşında genelevde çalışan bir kadının kendini namus bekçisi olarak tanımlaması gibi: *"Toplum bize kötü kadın olarak bakıyor, ama toplumun dışlamaya hakkı yok, bana gelen insanın namusunu koruyorum, kendi namusumu veriyorum, namus bekçisiyiz..."* Ya da genelevde çalışan 50 yaşında bir kadının son derece yalın bir ifadeyle belirttiği gibi: *"memlekete amme hizmeti..."*

Beauvoir, *İkinci Cins* adlı eserinde, kişilerin kendilerini nasıl nesne haline getirdikleri üzerinde durur. Buna konu bağlamında en iyi örnek fuhuş yapan kadınların da erkek söylemini benimsemeleri ve kendileri çalışmazlarsa toplumda kadınlara karşı taciz ve tecavüzlerin artacağına ilişkin erkek egemen söyleme inanmış olmalarıdır. Beauvoir'e göre, kişiler kendilerini özne olarak ortaya koymak yerine, edilgen, yabancılaşmış, her türlü değerden kopmuş nesne haline getirirler. Beauvoir, kadının uyruk durumundan çıkabilmesi için, kendini erkeğin tanımladığı biçimde değil, kendini kendi varlığıyla tanımlaması gerektiğini ileri sürer (Beauvoir, 1986 : 14).

Erkeğe Cinsel Eğitim Aracı Olarak Fahişelik Kurumu:

Erkeğe hizmet eden bu mitin arkasından getirdiği diğer bir önerme ise, fuhşun erkeğin cinsel eğitiminde oynadığı role ilişkindir (Jeffreys, 1997 : 214-215). Bunun en önemli etkilerinden biri kendisini, ilk cinsel deneyimlerini fuhuş pazarında yaşamak üzere ataerkil düşünce sistemi tarafından cesaretlendirilen erkeğin kadına ilişkin algısının biçimlenmesinde oynadığı rolde kendisini göstermesidir. Toplumda cinsel deneyiminin zenginliği, erkek için ne kadar statü, güç ve prestij aracı ise, kadın için bununla kıyaslanamayacak ölçüde bir yıkımın göstergesidir. Böylece, erkek cinsel doyumunu için kadını bir araç olarak kullanmayı öğrenmekte ve kadının erkek için ifade ettiği anlam, bir nesne olmasından öteye geçmemektedir. Bunun en belirgin ayrımını erkeğin kendine eş seçme süreci göstermektedir. Cinsel deneyimlerle donanan erkek, fuhuş pazarında müşteri olma hakkını da saklı tutarak, *namuslu* bir kadınla evlenip, toplumda var olan düzenin devamını sağlar. Girard'ın ifadesiyle, "mitler, krizde tehlikeye girmiş olan düzene gerçek bir geri dönüşü, çoğu zaman da yepyeni bir düzenin doğuşunu gösterir" (Girard, 2005: 59) Böylece erkekler fuhuş yapan bir kadınla olduktan sonra rahatlıkla evlerine dönebilir, *aile birliği* bozulmaz, *erkeğin çapkınlığı sadece bir fahişeyle olduğu için hoş görülür.*

Erkeğe Psikolojik Terapi Hizmeti Olarak Fahişelik Kurumu:

Fuhşa ilişkin bir diğer mit, fuhuş yapan kadınların şehvet düşkünü oldukları üzerinedir. Kadının aşırı libidinal isteklerini doyumak istemesi nedeniyle fuhşa yöneldiği tezi, fuhuş kadınların psiko-patolojik özellikleriyle açıklamaya çalışmaktadır (Jeffreys, 1997: 167; Bullough, & Bullough, 1996). Bunun örtük ifade biçimi ise karşımıza, Türk hukuk sisteminde fuhuş yapan kadının fuhuş bırakmasının "ıslah-ı nefis" olarak adlandırılışıyla çıkmaktadır. Fuhuş olgusunu, kadının psiko-patolojik kişilik özellikleriyle açıklayan ve kadını, "*şehvet düşkünü ya da nefesine tabi*" (*libidinous women*) olarak ele alan bu yaklaşım, erkeğin *doğal ihtiyacının* giderilmesi için genelevler açacak kadar fuhuş kurumsallaştırırken, ikiye bölünmüş erkek egemen düşüncenin ortaya çıkardığı fuhuş yapan kadın, *şehvet düşkünü* haline getirilmektedir. Böylece kadın, erkek egemen söylem tarafından, ahlaksız, günahkar, (Pheterson, 1996: 49) yuva dağıtan, namuslu kadınların kocalarını ve oğullarını ayartan biri haline getirilmekte ve fuhuş sektörünün işleminde, arzın binlerce katı talep olduğu düşünüldüğünde, bu sektörün motorunu çeviren erkek müşteriler sahnedeki birden çekilmekte ve namuslu kocalar olarak evlerine dönmektedirler. Para ve şehvet düşkünü kadınların fahişeliği seçtiklerine ilişkin mit kadınların yaptıkları işi ve

çalışma koşullarını göz ardı etmekte ya da görmezden gelmektedir. Bu tespiti 32 yaşındaki genelev çalışanının aşağıdaki cümleleri doğrulamaktadır:

“İnsanlar geliyor, çok affedersin, yattıyor, “yap işte, para verdik”, o tarzda, yani düşünabiliyor musun, onu yaşamak lazım, adamın çoğu zaman elinde sigarası yattıyor yaparken, çok affedersin işte “sen fahişesin işte yapacaksın bunu” anlamında bir tavır var, hareketleri var, yüz mimikleri var, ya artık insan sarrafi olduk... Valla ben yaptığım işe bir ad koyamıyorum... Toplum nasıl tanımlar? Vebalı bir hastalık gibi görüyor, toplumun gözünde biz fahişeyiz...”

Bundan da öte, para ve şehvet düşkünü kadınların fahişeliği seçtiklerine ilişkin mit, kadınların bu alanda çalışmak zorunda kalma nedenlerini tümüyle yok saymaktadır. Kadınların sermaye olma hikayeleri şehvet ya da para düşkünlüğünden değil, çoğu hayat hikayesinin ortak yönü olan en güvendikleri, kendilerine en yakın erkeklerin kendilerini cinsel, duygusal ya da ekonomik anlamda sömürmeleri nedeniyle başlamaktadır. Bu kişiler çoğunlukla yakın akraba, eş, nişanlı hatta öz baba ya da erkek kardeş bile olabilmektedir. Bu bağlamda, aşağıdaki cümleler oldukça dikkate değerdir:

“...On yedi yaşındaydım... Kayınbabam tecavüz etti... Ben tecavüze uğradığımda hamileydim, altı aylık falan... Benim babamın halasının oğlu var, beni emniyet onlara teslim etti. O çocuk dedi: “Ben bakarım, bizde kalsın.”. Neyse gittik, tekrar beni kayınbabama bir televizyon karşılığında verdiler, yine gittim bunlara. Bu sefer benim babamın halasının oğlu kayınbabamlardayken geldi: “Gel seni biraz gezdireyim, götüreyim seni bir arkadaşına bırakacağım seni, bu ortamlardan uzak dur, biraz kafanı dinle” dedi, götürdü ve beni randevu evine sattı...”(32 yaşında genelevde çalışıyor)

Fahişelik kurumu erkek için sadece cinsel açıdan terapi değil aynı zamanda arkadaşlarıyla eğlendiği, hoşça zaman geçirdiği bir alan da olmaktadır:

Her evde ayrı müzik çalıyor... Ankaralı Namık’ı koyuyorlar ya, “arabada beş, evde on beş”, gülen mi ağlan mı, yan tarafıma bakıyorum, o da ha babam, ha babam, Kürtçe çalıyor, bir de böyle genç doğulu çocuklar var ya, onlar da böyle diziliyorlar, ha babam, ha babam, diziliyorlar, halay çekiyorlar yolun ortasında...”(29 yaşında, genelevde çalışıyor)

Kadının fuhşa bulaşmasını, tam bir iki yüzlülükle, kadınların şehvet düşkünlüğüne bağlayan bu mit aslında yine erkekler tarafından çürütülmektedir. Fuhuş yapan kadınların, çalışma koşulları arasında, müşteriler açısından en çok yakındıkları konunun başında, erkeklerin kendilerini, her türlü taleplerine yanıt vermek zorunda olarak görmeleri gelmektedir. Bu bağlamda, konu şehvet

düşkünlüğü ise, faili de ortadadır. Ancak, ataerkil ideolojide bunun adı *şehvet düşkünlüğü* yerine *psikolojik terapi talebi* haline gelmektedir. Erkeklerin, eşlerinden ya da sevgililerinden talep edemedikleri, karşılık göremedikleri ya da ancak bir fahişeden talep edilebileceğini düşündükleri farklı cinsel talepleri için fuhuş pazarı son derece çekici bir alanı oluşturmaktadır. Fuhuş, erkek için *namuslu* bir kadınla yaşayamayacağı cinsel isteklerini rahatlıkla, bir fahişeden talep edebileceği en uygun alandır. Bu anlamda, fuhuş, erkek için tam bir *psikolojik terapi* işlevini görmekte, *toplumsal bir hizmet* sunmaktadır (Jenness, 1993: 67-68; Jeffereys, 1997 :63). Ayrıca, iş ya da başka bir nedenle eşinden uzakta olduğu zamanlarda bir fahişeye başvurması *kaçınılmaz* hale gelmektedir. Bu, “bir fahişe müşterisinin her türlü istediğini yerine getirip onu memnun etmek zorundadır” ön kabulünü de beraberinde getirmektedir:

“...*Vücutum mosmor kalıyor, sanki saldırır gibi üstümüze geliyorlar, her yerimi mosmor bırakıyorlar, ısıyorlar, sıkıyorlar, çimdikliyorlar, müşterilerden yaralanma ya da öldürülme riski her zaman var, bu korkuyu her zaman duyuyoruz...*” (29 yaşında, genelevde çalışıyor)

Buna benzer bir diğer tespit şöyledir:

“*Müşterilerden dayak, taciz, çok... Geçen yaz ben Antalya'dayken müşteri bir otel odasında benden ters ilişki istedi, uzun vantilatörler yok mu ayaklı, aldığım gibi kafasında parçaladım, üç parça oldu, o sinirle, zorla yapmaya kalktı çünkü. Saçımı eline doladı, o zaman saçım uzundu eline doladı saçımı çekti, ben de vantilatörü parçaladım kafasında... Kaşı patladı, çıktım gittim...*” (27 yaşında, sokakta çalışıyor)

Bu anlayışın beraberinde getirdiği en önemli mitlerden bir diğeri de fuhuş yapan kadınların, cinsel yolla hastalık bulaştırma kaynağı olarak görülmesidir (Pheterson, 1996 : 46; Jenness, 1993 : 91). Kayıtlı olarak genelevde çalışan kadınlar, haftada iki kez devlet kontrolünde zorunlu muayeneden geçmekte ve eğer hastalık yayılması söz konusu ise, tam tersi kadınlar müşterilerinden hastalık kapmaktadırlar. Üstelik, müşteri olarak fuhuş yapan bir kadınla birlikte olan erkek, taşıdığı bulaşıcı hastalığı rahatlıkla karısına da taşıyabilmektedir. Bu anlamda, fuhuş yapan kadınlarla olan erkekler için hiçbir zorunlu sağlık kontrollü söz konusu değildir. Bundan da öte, müşterilerin reddetmesi nedeniyle kadınlar istediği halde müşteriye prezervatif kullandıramamakta, kadınları haftada iki kez zorunlu muayeneye tabii tutan yasalar, genelevlere gelen müşteriye, bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önlemekte son derece pratik bir çözüm olacak prezervatifi zorunlu hale getirmemektedir. 50 yaşında genelevde çalışan bir kadının şu tespitleri konunun anlaşılması açısından oldukça önemlidir:

“... Yani her riski göze alıyorsun en basitinden. Buraya kamyoncular geliyor. O kamyoncular yollarda, yol boyunca fuhuş yapan kadınlarla yapıyorlar ve yıkanmadan geliyorlar, yani biz dışarıdan gelen arkadaşlarımızı görüyoruz daha çok kalıyorlar revirde, daha çok hastalık çıkıyor, o kamyoncular çok önemli. Geldiklerinde birinden birinde mutlaka bir şey kapıyoruz yani ve korkuyoruz ama korksak da bile bile alıyoruz, yok başka çaremiz. Zaten birini almasan öbürüne söyler: “Bayan almıyor der, tenezzül etmiyor.” der bir daha da kimse girmez...”(50 yaşında, genelevde çalışıyor)

Bu bağlamda diğer bir çalışanın tespitleri şöyledir:

“...Ben mesela frengi hastalığına yakalandım, Mersin'deki eski genelevde, orada çalışırken atlattım ve komisyonun haberi de yoktu. Şimdi Allah var, günahını almayayım, benim hasta olduğumu öğrendiği dakika, benim firarımı verdirdi ve benim tedavimi yaptırdı. İstese komisyon öğrene kadar beni çalıştırabilirdi, çalıştırmadı, anında frengi taşıdığımı öğrendi firarımı verdirdi bana. Ben o dönemi atlattım, onun haricinde de başka hastalık atlatmadım, bu muayene hastalanması harici kanda bir mikrop atlatmadım. Bir kere de sarılık atlattım... Hastalık kapma yönünden müşterinin hiç birine güvenmiyorum. Müşteriden korksan ne yazar. Buranın halkı geri kafalı. Manisa genelevinde çalışırken kondomla çalışıyorduk, burada müşteri kabul etmiyor. Ya parasız gün geçireceksin, gününü boşa harcayacaksın, “kazanmadım”, diyeceksin ya da, kullanmayacaksın. İki şıktan birini seçeceksin, boş taşa beklemeye gelmedim, mecbur prezervatifi ben bıraktım. Haa, zorunlu tutulsa, bütün evler kullansa, belki o zaman buraya gelen halk da kabul etmek zorunda kalır, etmiyorlar... “ (34 yaşında, genelevde çalışıyor)

Fuhuşun yasallaştırılması yanlı görüşün iddialarından biri de kadınların denetim altında olmalarının sağlık kontrolleri yoluyla kadınların bulaşıcı hastalıklardan korunacağı üzerinedir. Bu kayıt altındaki kadınların zorunlu muayeneleriyle cinsel yolla bulaşan her türlü hastalığı kontrol altında tuttuğu savunmasını yapan ikiyüzlü bir politikadan başka bir şey değildir (Raymond, 2003: 321). Sokakta çalışan kadınlar için yakalandıklarında ahlak polisleri tarafından zorunlu muayeneye sevk edilmeleri ve genelevde çalışan kadınlar için haftada iki kez yapılan ve karnelerine işlenen zorunlu muayeneye karşın, müşteriler için böyle bir zorunluluk getirilmemektedir. Müşterilere böyle bir zorunlu muayenenin getirilmesinin müşterilerin gelmekten kaçınacağı ve dolayısıyla işlerin azalacağı savunusu yapılmaktadır. Üstelik genelevlerde prezervatif gibi kadınların sağlığını koruyucu uygulamalar da mevcut değildir. Haftada iki kez yapılan rutin muayenede kadınların patronlar tarafından dayatılan ve *işgünü kaybını* önlemeye yönelik adet görmelerini engelleyici ilaç kullanmalarının önünde hiçbir yasal tedbir yoktur. Böylece, müşteri, kadının

cinselliğini satın alarak her türlü bulaşıcı hastalığı da kadına geçirebilme hakkını da elde etmiş olmaktadır. Devletin sadece bulaşıcı hastalık konusunda kadınları denetlemeleri, bunun dışında kadını risk altında bırakan konularda patronlara herhangi bir yaptırım uygulamamaları kadınların *yasal koruma altında* da ciddi sağlık sorunları yaşadıklarını göstermektedir. Aşağıda 34 yaşında bir kadının anlattıkları tüm genelev çalışan kadınlarının sözde yasal koruma altında maruz kaldıkları çok boyutlu sorunlarına dikkat çekmektedir:

“En az olduğunda yirmi, yirmi beş, otuz kişiyle kalıyorsun bir günde... Sağlık sorunları nedir biliyor musun... Kanamalarımızı rahat olamıyoruz, kestiriyor patronlar. Kadınlığımızı yaşayamıyoruz, ama yapılacak bir şey yok, ya söktürücü vurduracağım... Benim zaten psikolojim bozuk, ben akıl hastanelik oldum. Ben kendi adıma, kapıda müşteri beklerken, ben kendimi hayvan gibi hissediyorum. Hayvanat bahçesinde olur ya, geliyorlar laf atıyorlar, sen bunu çekmek zorundasın, ‘kaç para, sen kimsin, sen bunu etmezsin’, çoğu zaman kendi bilmez terbiyesizlerle kavga ediyorsun. Nasıl anlatayım sana, orada onu yaşamak lazım, ‘ben paramı veriyorum, bunu yapmak zorundasın...’” (34, genelevde çalışıyor)

Kadınların bariz bir biçimde çok boyutlu sömürüye maruz kaldıkları fuhuş pazarında ataerkil ideoloji de kendini aklamak adına yeni mitler ileri sürebilmektedir. Kadınların müşteriler tarafından sömürüsünün adı burada *hayırseverlik* olmaktadır. Kadınlara fuhuş yapma olanağının verilmesi, erkekler tarafından kadınlara sunulan bir *hayırseverlik* ya da Raymond’un çalışmasındaki kavramlaştırmasıyla *sürdürülebilir fuhuş* (sustainable prostituton) sadece müşteriye istediğini vermek değil, aynı zamanda yoksul ve marjinalize olmuş kadınlar için ekonomik gelişme stratejisidir. Fahişenin *seks işçisi*, pazarlamacının (pimp) *girişimci* olarak yeniden adlandırıldığı durumda seks ticareti, seks işçiliği için gönüllü göç halini almaktadır. Böylece fuhuş yoksullar için uygun bir seçenek olarak normalleştirilmektedir. Erkekler, son derece güç koşullarda hatta açlık sınırında yaşayan kadınlara bu yolla bu koşullardan kurtarmış olurlar bu nedenle fuhuş kadının sömürüsü değil, *yardımseverliktir* (charity) (Raymond, 2004: 1163-1164).

Tembel, Bağımlı, Kadercı Ve Umutsuz Kişilik Özellikleri Gösteren Kadınların Seçtiği Bir Alan Olarak Fahişelik Kurumu:

Fuhuş olgusuna ilişkin bir başka mit ise, “fuhşa daha çok tembel, bağımlı kişilik, kadercı, umutsuz, yeniliklere uyum gösteremeyen kendini yetersiz ve değersiz gören kişilik özelliklerine sahip kadınlarda yönelmektedir” ifadesinde kendini bulmaktadır (Cabezas, 1998: 81; Kempadoo, 1998: 6;

Pheterson, 1996 : 9; Bullough&Bullough, 1996; Jeffreys, 1997 :27-29). Fuhşun nedenlerini bireysel özelliklerle açıklayan bu mitin temelinde, şehvet düşkünlüğü miti paraya doyumsuzluk mitiyle kadının aşağılanması pekiştirmektedir. Böylece, yine en kısa yoldan ve kolayca *sorumlu* belirlenmekte, kadınların içine düştükleri durumu hak ettikleri ve bu anlamda da sosyal politikalar tarafından tümüyle göz ardı edilmelerinde bir sakınca olmadığına ilişkin toplumda kolayca görüş birliğine varılabilmektedir. Bu görüşün beraberinde getirdiği diğer bir iddia ise, fuhuş yapan kadınların çok kısa sürede büyük miktarlarda para kazandıklarına ilişkin görüştür. Oysa, kadın sokakta ya da genelevde çalışsın, fuhuş, patron ve seks ticareti yapanları zenginleştirmekten başka bir işe yaramamaktadır. Genelev koşullarında patron ve çalışan kadınların hak ve sorumlulukları yasalarla belirlendiği halde, kadın doğrudan patronunun ekonomik sömürü aracı halindedir. Yedikler, yemeğin “çiftbaşı” ödenmesinden, içtikleri çay ya da sigaraya kadar her şey iki katı fiyatıyla kadına satılmakta, bunları kadının dışarıdan kendisinin getirmesi yasaklanmaktadır. Yarıcı çalışan kadınlarda günlük kazandıkları paranın yarısını doğrudan patron almakta, odacı çalışanlar ise o gün hiç kazançları olmasa bile günlük oda parası vermek zorunda kalmaktadırlar. Ancak, patronların kazançları açısından daha avantajlı olduğu için hemen hemen hiç bir patron odacı sistemini kabul etmemektedir. Patron-kadın arasındaki borç alıp verme ilişkisi kadını ömür boyu borç sarmalına sokan bir biçimde işletilmekte, kadın ilk geneleve girişinden başlayarak yol parası, giriş masrafları gibi giderlerle en az birkaç katı faiz karşılığı borçlandırılmaktadır. Yasalar patron-kadın arasında borç ilişkisini kabul etmese de uygulamada bu, süren bir durumdur. Bu tür uygulamalara aşağıdaki cümleler güzel bir örnek oluşturmaktadır:

“... Yani özgür gibi değil yani, özgür şöyle yani, misal senin bir işin mi var, bırakırlar, ama bazı patronların elinde bazı kızlar çıkamıyorlar, yani borçlu olduğu için, nasıl desem benim adım geçmesin.. Mesela senin 10 milyar borcun mu var “kdv”dir, şudur budur gelir 40 milyara... Ha babam çalış borcun bitecek, kimsen olmazsa, arkan olmazsa sen başka yere de gitsen nakilli gene borcunu koyuyorlar böyle üstüne. İnsan burada çökmez mi çöker, zaten akşam yat sabah kalk... Bu dünya adil değil iki yüzlülük var. Arkadaşlar olsun bazı patronlar olsun, az kazananı hor görürler surat asarlar; bazı patronlar borçlu bayanları göndermezler kadın kaçır parası batar diye. İstersen 3 ay da çalışsan, 10 milyar da kazansan borcunu bitirmezler. 10 milyar mı borcu var onlar bitirmezler 20 milyar olur. Misal bir sigara mı aldın, 4 milyon marlbordur, akşam 8 milyon, bir peçeye 2.5 milyon mudur burada 5 milyon keserler, çay şeker... 50-60 milyon çıkarırlar ... Borç bitmez...” (41 yaşında ilkökul mezunu)

Kadınların patronlar tarafından ekonomik sömürü aracı haline gelmesine diğer bir örnek, aşağıda genelevler arası nakillerde kadınların nasıl kat kat fazlasıyla borçlandırıldıklarını anlatmaktadır:

“...Dokuz buçuk milyar borcum va., Diyarbakır’dan çıkarken dört milyardı, Antep’e giderken sekiz milyar oldu. Bir arabayla gelip alıyorlar bir milyar borç yazıyorlar, her şey katlanıyor... Borç bana verilmiş bir para ödemem lazım... Borcumuz varsa elimize para geçmez, hepsi onundur. Mesela beş yüz milyon borç alıyorum o bir milyar oluyor, buranın kuralı böyle...” (34 yaşında, genelevde çalışıyor)

Kariyer Mesleği Olarak Fahişelik kurumu:

Fuhşun erkeğin doğal ihtiyaçlarının karşılanmasında olağan bir olgu olarak ele alınması, böylece bu olgunun aynı zamanda *normalleştirilmesini* de beraberinde getirmektedir. Böylece, fuhuş olgusuna bedensel ya da düşünsel icra edilen herhangi bir iş gibi yaklaşılarak “fuhuş bir kariyer mesleğidir” argümanına gitmektedir (Jenness, 1993 : 67). Wendy Chapkis, *Live Sex Acts*, adlı kitabında, fuhuşu “duygusal iş” in sosyolojik kategorisi olarak ele almış ve aktörlük, terapist ya da çocuk bakıcılığından bir farkı olmadığını belirtmiştir. Bu bağlamda, seks işçileri de sömürü ve kötüye kullanma mekanizmaları önlenerek, herhangi bir işte çalışan birinin kariyerinde kendini geliştirdiği gibi çalışma alanı bulabilir. Bu yolla, bir terapistin de yaptığı gibi, özel yaşamı ile iş yaşamı arasında çizdiği sınır ile mesleğini sürdürebilir (aktaran, Kempadoo,1998 : 5).

Çalışanları arasında hayatta adaletin olmadığı, yaşama sevincinin tümüyle yok olduğu, intihar eğiliminin çok güçlü olduğu bir alanı kariyer mesleği olarak toplumda meşru kılmaya çalışmak ataerkil ideolojinin ikiyüzlülüğünün en açık göstergelerinden biridir. Bu bağlamda, aşağıdaki cümleler bu belirlemeyi doğrulamaktadır:

“...Bence hayatın hiçbir anlamı yok. Çünkü ben hayatı yaşamadım ki, anlamı olsun... Çocuk yaşta evlendirildim, on yedi yaşında boşandım, on sekiz yaşında bu aleme düşürüldüm, yani hayatımın ne anlamı olabilir ki benim için... Bence bu dünyada adalet yok... Ama istenirse sağlanır yani, ben adalete de inanmıyorum, hayata da inanmıyorum, benim kendi adıma gelecekte hiçbir beklentim yok, istemiyorum, evlenmek de istemiyorum, ben sadece Allah’ın emanetini almasını bekliyorum... Ben bilmiyorum, hiçbir beklentim yok benim...” (32 yaşında, genelevde çalışıyor)

Fuhşun bir kariyer mesleği olarak ele alınması görüşünün, bu argümanla bağlantılı bir diğer iddiası ise, böylece, fuhşun yasal sayılması ve suç teşkil etmemesinin ve kadının profesyonel bir meslek sahibi sayılmasının ona toplumsal statü ve saygınlık kazandıracağıdır. Ancak, Raymond’un da ileri sürdüğü gibi, fuhşun saygınlık kazanması, fuhuş yapan kadının saygınlık kazanmasına değil, sadece seks endüstrisinin saygınlık kazanmasına neden olacaktır. Fuhşun suç sayılmaması, seks endüstrisinin suç olmaktan çıkmasına

anlamına gelecektir, kadının suçlu konumdan kurtulması anlamına değil. Böylece, kadın pazarlamacıları *yasal seks girişimcileri* ya da *işadamları* haline gelecek, müşteri ise *yasal seks tüketicisi* olacaktır (Raymond, 2003: 315-316). Fuhşun kariyer mesleği kategorisinde ele alınması gerektiğini savunan görüş fuhşun pazarında çalışan kadınların yaptıkları iş dolayısıyla nasıl ağır psikolojik travmalara maruz kaldıklarını tümüyle göz ardı etmektedirler. Bir kadının kendisine ilişkin algısında, *mesleğin* yarattığı psikolojik travma açıkça görülmektedir:

“...benim yaptığım işe ne derler... “hayat kadını” derler, “orospu” derler, başka ne diyebilirler ki bize... insan namusu için yaşar, namus her şeyden önce gururlu bir şeydir yaa, biz de namusumuzu kendi ellerimizle satıyoruz, işte var mı ötesi berisi...” (31 yaşında genelevde çalışıyor)

Yine uzun yıllardır genelevde çalışan bir kadının çalışma koşullarına ilişkin anlattıkları bu alanda çalışmanın kariyer mesleği olarak ele alınması gerektiğini savunan görüşe bir yanıt niteliğini taşımaktadır:

“...Psikolojik açıdan... Adamlara kapıda bakıyorsun, utanıyorsun çağırmaya, kendini deliliğe vuruyorsun, zorlukları çok, bir adamı kandırman, bir saatini, yarım saatini alıyor, verdiği de on milyon, beş milyon, yarım saat ben ona aşağıda çene çalışıyorum, yarım saatte yukarıda ilgilen, on beş milyon, bir de dişini sıkıyorsun... Artık yıpranıyorsun, insan her türlü yıpranıyor... Adam boşalmaz, boşalmak istemez “para verdim” diyor, dişini sık, her tarafını sık, adama vursan, dövsen kolay, onu kaybedersin, çıkar dışarıda seni reklam eder: “Aman girmeyin.” der, ekmeğinden olursun... Artık bizler var ya, Allahu Teala akli almış, akıl bizde yok, bizde akıl olsa, ben otuz senedir kerhanede durur muyum, akıl olsa ben bir sene çalışır çıkardım. Günde bir buçuk iki milyar çeken kızlar var, bir ayda altmış milyar yetmez mi, çık git. Hayır ama işte, akıl yok, Allahu Teala akli almış, fikri de dostlar almış, hüviyetimizi de emniyet almış, kuru canımızla atmışlar bizi kerhaneye... Eee, yeter babam, sigorta yok bacım, sigortam olsa belki ben şimdiye ayrılırdım. O yatırdım dedi kesti benden, bu yatırdım dedi kesti benden, gittim toplattım, altmış gün, o da fabrikalarda çalıştığım zamanlardan... Ben ne yaparım bu yaştan sonra, meslek de yok, bu salı günü vali dinliyor mu insanları, ne yapıyor, her memlekete bir vali dinliyor mu salı günü insanları, sen gidiyorsun sorununu anlatıyorsun, imkan varsa yapıyor. Ben diyorum, “acaba bir salı günü gideyim, valiye anlatayım mı derdimi? Eee, diyecek “orospu, otuz senedir bir ... yememişsin de, otuz seneden sonra ne geldin karşıma” derse ben ne derim, utanırım, yerin dibine girerim, yani hiç kimseden yardım alamıyorum...(47 yaşında, genelevde çalışıyor)

Fuhşun bir meslek olarak kabul edilmesi gerektiği görüşünün arkasında, fuhşun yasallaştırılmasının, kadınların çalışma koşullarını iyileştireceği ve fuhşun

kontrolünü kolaylaştıracağı iddiası yatmaktadır (Doezema,1998, 2000; Jenness, 1993 : xiv). Raymond'a göre, fuhşun yasal sayılması, seks ticaretini arttırmaktan başka bir sonuca yaramayacaktır: Hollanda hükümeti, 2000 yılında seks ticaretini ekonomik bir aktivite olarak kabul etmiş ve Avrupa birliği ve Eski Sovyet bloku ülkelerinden "seks işçisi" adı altında çalışmak isteyenlere, farklı "bedenlere" pazarda talep olduğu gerekçesiyle, çalışma izni vermiştir. Avrupa'daki sivil toplum kuruluşlarına göre bu yasa, bağımsız "göçmen seks işçileri" tanımıyla, kadın ticaretinin maskelenmesine ve artmasına neden olmuştur (Raymond, 2003: 316). İddiaların tersine fuhşun yasal olması ve suç olmaktan çıkarılması seks endüstrisinin kontrol edilmesine değil giderek genişlemesine neden olmuştur. Hollanda'da fuhuş, ülke ekonomisinin %5'ini oluşturmaktadır. 1990'larda kadın satıcılığının ve 2000 yılında da genelevlerin suç olmaktan çıkarılması, Hollanda'da seks endüstrisini %25 oranında arttırmıştır (Raymond, 2003: 317).

Fuhşun yasallaştırılmasındaki amaçlardan biri, fuhşun, genelev ya da gece kulübü gibi yerlerde sokağa göre daha az mağduriyete neden olduğu görüşüdür. Ancak, sokakta çalışan pek çok kadın, kadın satıcılarının kontrolüne girmek ve sömürü aracı olmak istememektedirler. Ayrıca, kadınlar, bazı ülkelerdeki yasalar gereği, fuhuş karnesine sahip olmak ya da zorunlu ve düzenli yapılan sağlık kontrollerine tabi tutulmak istememektedirler (Raymond, 2003: 318). 50 yaşında genelevde çalışan bir kadının dediği gibi:

"...Bir gün buradan ayrılırsak bizimle ilgili tüm kayıtlar silinsin, gelecekte büyüyen torunlarımız var yeğenlerimiz çocuklarımız var. Onların önüne konulmasın. Benim küçüğümün oğlu farzet ki Mersin'e tayini çıktı, o çocuk anlamayacak mı, bir gün karşısına gelmeyecek mi? Geleceğin valisi bu çocuk akademide okuyor, şu anda komiser, kahrolur. Biz bu işi bırakıp ıslah-ı nefis ettiğimiz zaman bize ait bir şey kalmayın, en önemli sorun bu..."

Kadınların sicillerine işlenerek vesika sahibi olmaları aynı zamanda fuhuş sektöründen ayrılmalarını da güçleştirici bir etken olmaktadır. 23 yaşında genelevde çalışan bir kadının söyledikleri gibi : *"...sicilime işleniyor, her yerde karşıma çıkacak, birikim yapmadan çıkmam..."* Ancak birikim yapma mücadelesi fuhuş pazarının kendi iç işleyiş mekanizmaları nedeniyle hiçbir zaman gerçekleşmemekte, bir yılda birikim yapıp çıkmayı düşünen kadınların yaşlanıp sermaye olmaktan çıkana kadar bu sektörde kalmalarına neden olmaktadır: *"...buradan çıkmak için bir sene dersin o bir sene hiç bitmez... burada mal mülk yapan var mı sanki, daha 24 sene gideriz..."* (38 yaşında genelevde çalışıyor) 31 yaşında genelevde çalışan başka bir kadının söyledikleri : *"...içimde hiçbir gün bu işi bırakacağı umudu olmadı, ölünce galiba..."*

Fuhuş yapan kadının ömür boyu bunu sicilinde taşıyacağı düşüncesi, "zaten kaybedecek bir şeyim kalmadı", düşüncesine neden olmakta, ve yaptığı işi

birakmasında deyim yerindeyse bu siciline işlenmenin bedeli olan parayı yıllarca bu sektörde kalarak kazanmaya çalışmasına neden olmaktadır. Eğer, kadın kayıtlı değilse, yakalandığında siciline işleneceği korkusuyla sokakta, kaçak çalışmaya yönelmektedir. Böylece, yasallaşma bazı kadınları sokakta çalışmaya itmektedir. Ayrıca, yasaların kontrolünde genelevde çalışmak demek kadınların istediklerinde kanun uygulayıcılarına ulaşabilmeleri, haklarını koruyabilmeleri anlamına da gelmemektedir. Patronlar, kadın pazarlamacıları ve dostlar arasındaki ilişkiler yasalardan tümüyle bağımsız kendi içinde kuralların oluşturulduğu bir alanı ifade etmektedir. Diğer bir deyişle fuhşun yasallaştırılması kadının her zaman yasal koruma altına alınması anlamına gelmemektedir. Tam tersi, fuhşun yasal hale gelmesi, ömür boyu sicillerinde taşıyacakları “genel kadın” etiketi kadının yasal çerçeve içine girmekten kaçınmasına neden olmaktadır. Sokakta çalışan bir kadının hasta yakalanıp hastalık süresince genelevde bulunan revirde kalmak zorunda olduğu bu yolla geneleve düşmesinin nasıl daha da kolaylaştığını anlattığı gibi:

“...Hastanede yatıyoruz, güya devlet altında yatıyoruz, genelevin yan tarafında, neyse... Kapıda duran zavaklardan bir tanesi, zavak ne demek orada ayakçı, dümbüğün kibarını söyledik, aramış, revirin telefonunu arıyor bir de baktım, bekçi dedi ki: “Telefon var.”, dedim: “Hayırdır inşallah.”, cebim açık, gittim, “efendim” dedim, “merhaba” dedi, “merhaba” dedim, “ya işte hastaneye düşmüşsün, dün seni gördüm, görüş yaparken, bir şeye ihtiyacın var mı, sigara falan filan” dedi. “Hayırdır baba, bizi gariban mı zannettin, işine gücüne bak.” dedim. Çok öyle, yeni bir kız oraya düşmüş, ya da ne bileyim, kız bu camiada değil, ilk defa düşürülmüş, oradan çıktığında kurtulmayı düşünüyor, ailesine tekrar dönmeyi düşünüyor, daha çıkmadan genelevin kapısındakiler kapıyor, kızın getireni götüreni yok, ilacını milacını karşılıyorlar, çıkışta da alıyorlar kız, işte yaşı dolana kadar dışarıda çalıştırıyorlar, yaşı dolunca küt içeri, kurtar kendini kurtarabilirsen...”

Kadınların özellikle genelevlerde, akşam genelev kapandıktan sonra ev izinlerinin olmaması, “ikametgah” yerlerinin doğrudan “genelev” görünmesi, kadınların toplum karşısında bir kez daha etiketlenmesine yol açmaktadır. Ayrıca, kadınlarının kendilerine ait bir mekanlarının olmaması, akşam iş bitimi yine çalıştıkları odada uyumak zorunda kalmaları, psikolojilerini son derece olumsuz etkileyen bir unsur olmaktadır.

“...Bu hayattan kurtulmak özgürlük yok yani, evci olsa burası çok güzel olur, bir pis iş yaparsam o zaman kırmızı kalem çeksinler... Serbest bırakılsa özgür olsak... Evcil olalım... Dışarıda müşteriyle yakalanırsak götürsünler... Siz nasıl yaşıyorsunuz biz de öyle yaşamak istiyoruz...” (42 yaşında, genelevde çalışıyor)

Diğer taraftan, fuhşun yasal çerçeveye alınması kadınlara, çalışma

koşulları açısından da bir özgürlük getirmemekte tam tersi patronlarının karın en yüksek düzeye çıkarılmasında bir araç konumunda bırakmaktadır. Genelevde çalışan kadınların, istemedikleri müşterileri geri çevirme, ya da müşterilerden gelen ve kadının istemediği davranışları reddetme ya da müşteriden prezevatif kullanmasını talep etme gibi bir şansı hiç yoktur. Bu bağlamda, kadının yaşı, çekiciliği ve güzelliği ile, bayram ve tatil günlerine bağlı olarak günlük müşteri sayısı değişmekle birlikte, bu çalışmanın verilerine göre, genç ve güzel bir kadının günde 60 müşteriyle olabildiği gerçeği düşünüldüğünde, sözde yasal koruma altında olan kadınların, yasaların kendilerine nasıl bir özgürlük getirdiği son derece tartışmalı bir hal almaktadır.

“... Bir Ramazan geliyor, mübarek ay, biz çalışmak zorunda kalıyoruz. İşte Ramazan geliyor, çalışacağım. Yani en azından yasaların, dini günlerde, özel günlerde şu genelevin kapılarını kapatması gerekiyor, izinleri zorunlu hale getirmesi gerekiyor. Çünkü zorunlu değil, isteyen çıkar, isteyen çıkmaz, patron buna dayanarak çoğu kızı izne çıkarmıyor, “borçlusun, çıkamazsın”, ama bu zorunlu hale gelse, en azından bir gün de olsa kafasını dinlemek ihtiyacı duyuyor, ama bu yok. Dini günlerde, Allah’ın bir kandilinde çalışıyoruz, kapatmıyorlar, ama böyle özel günlerde en azından kapatılsa kanunen çok rahat olacak...” (32 yaşında, genelevde çalışıyor)

50 yaşında bir kadının “...benim her bir beş milyona etimi lime lime yapan müşterilerden kazandım onu...” dediği para sözde yasal koruma altında olan kadına kalmamakta müşteriler tarafından cinsel anlamda sömürülen kadın, patron ve dostları tarafından bir kez de ekonomik sömürüye maruz kalmaktadır.

“Dışarıdan bakılıyor ki, “genelev kadını çok para kazanıyor”, burada tek kazanan patron. Dışarıda kendin kazanabilirsin, burada kdv’si var, yemeği var, elektriği var, suyu var, cartı var curtı var, yani en azından kazandığının yüzde sekseni patrona yüzde yirmisi sana kalıyor, yarıcı olduğum halde, bir geliyor, misal veriyorum, iki kızsın, beş yüz geldi, patron iki yüz elli, iki yüz elli pay ediyor, şu sigarayı dört milyona dışarıdan alıyorsun, bunu karşılığıyla ödüyorsun, ben de bunu anlamıyorum, kafam almıyor, piyasadaki dört milyonluk sigarayı sekiz milyona içiyor burada...” (32 yaşında, genelevde çalışıyor)

“...Çift başlı demek sürekli patrona çalışmak demek, onun için sermayesin...” (47 yaşında genelevde çalışıyor)

Ayrıca sokakta çalışan kadınlar için ciddi bir sorun olana can güvenliği yasal koruma altında olan kadınlar için de sürmektedir. Yasalarla korunmuş fuhuş yapan kadınların can güvenliklerinin olduğu iddiası doğru değildir. Kapısında iki tane bekçi bulunan geneleve üst araması yapılmadan herkes

girebilmekte, herhangi zarar verici bir aleti rahatlıkla içeriye sokabilmektir. Ayrıca, cep telefonlarının kameralı olması kadınların kolayca kayda alınabilmesini sağlayabilmekte, bu kayıtların herhangi bir yerde yayınlanması riskini taşımaktadır:

“...Tinerçisi de geliyor, jiletçisi de geliyor, hapçısı da geliyor, geliyor da geliyor... geçen gün bir tanesi bıçak çekti bana burada, ya şu kadar da boyu var. Çekmiş çekmiş baliyi, ben de: “Beyefendi gelir misiniz?” dedim. Ne bileyim ben onun öyle olduğunu. Aaa, sen bıçağı çek, benim üzerime doğru, Allah’tan bizim işçi fark etti de arkadan tuttu bunu. Adam bak bıçak getirebiliyor buraya... Kapıda bakmıyorlar ki, adam der mi: “Benim bıçağım var, silahım var, o kadar manyak mıyım, der miyim?”, eee, hadi tamam geç....” (29 yaşında, genelevde çalışıyor)

Görüldüğü gibi fuhşun yasallaştırılmasının kadınların ekonomik, duygusal ya da cinsel sömürsünü engelleyemediği gibi, fuhşa olan talebin artmasına da neden olmaktadır. Bu yolla müşteriler görece olarak daha çok kabul edilebilir toplumsal koşullarda ve daha geniş olanakların sunulmasıyla özendirilmektedir. Fuhşun yasal hale gelmesiyle, müşterilerin seks taleplerinde karşılaşılabilecekleri olası riskler de ortadan kalkmaktadır. Yasal sınırların yanısıra toplumsal ve ahlaki sınırlar da ortadan kalkmasıyla kadının cinsel bir nesne olarak algılanması güçlenmektedir. Ayrıca, Leidholdt’a göre, fuhşun yasal hale gelmesi, genç kuşak erkeklere kadının cinsel bir mal olduğu ve fuhşun zararsız bir eğlence olduğu mesajını vermektedir (aktaran, Raymond 2003 : 320). Fuhşu yasal hale getirmek, kadının “kurban” olduğu gerçeğini gizlediği gibi, fuhşu kabul edilebilir bir hale getirmekte, yasal toplumsal ve ahlaki açıdan fuhşu “normalleştirmekte”, bu özellikle genç kuşak erkekleri fuhşu kendilerine bir “hak”, genç kızları ise kolay para kazanılabilecek bir çalışma alanı algısına dönüştürebilecek potansiyel bir tehlike içermektedir. Bu kadınları açık hedef haline getirmekten ve kurban sayısını arttırmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Böylece, kadınları fuhşu yapmaya iten nedenlerin araştırılması ve çözüm üretecek politikaların ortaya konulması önemsiz kalacak, patronlar, dostlar ve pazarlamacılar *girişimci* sıfatıyla kadınları daha kolay sömürebileceklerdir. Yasal gibi görünen fuhşu, kadın sorunlarının üstünü örtmekte, *kendi isteğiyle* fuhşu yapan kadın etiketi kadını pazarlamacılar karşısında çaresiz, kanunlar karşısında korumasız bırakmaktadır. Ayrıca, fuhşuyla kadının uğradığı zarar sadece bulaşıcı hastalıklara indirgenmektedir. Kadının fuhşu bırakmasındaki karmaşık sömürü mekanizmaları, kadın pazarlamacıları lehine göz ardı edilmiş olmaktadır. Toplumsal etiketlenme ya da pazarlamacılar tarafından kadının sömürsü çok önemli ve göz ardı edilmemesi gereken sorunlar olmakla birlikte, yapılan işin doğası gereği kadının kendine yabancılaşması, hayatının anlamını sorgulaması, öz saygı ve kendine verdiği değeri yitirmesine yol açan bir iş olarak fuhşu, uyuşturucu kullanımının kişi özgürlüğü adına kişinin inisiyatifine bırakılmasından farklı değildir.

Sonuç:

Bu çalışma fuhşa ilişkin toplumda yaygın olarak geçerli olan bakış açısı ve kanıları araştırma bulguları ışığında analiz etmeye çalışmıştır. Fuhşun tarihin hangi döneminde yaşanıp yaşanmadığı, ülkenin gelişmiş ya da geri kalmış olduğu veya yasal ya da yasaklanmış olup olmadığı fark etmeksizin fuhuş pazarında sermeye olarak görülen kadınlar ekonomik, duygusal ve cinsel açılardan çok boyutlu bir sömürü ağı içinde çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu anlamda fuhuş olgusunun en önemli özelliği, *yapılan işin doğası gereği kadına verdiği zararlar ve kadının bir meta olarak kullanılmasının toplumda normal kabul edilmesine* dayanmaktadır. Fuhuş pazarının en önemli özelliklerinden bir diğeri ise *satıcı, pazarlamacı, dost ve müşteriler arası ilişkilerde kadınların sadece bir araç ve mal olarak rol almalarıdır.*

Fuhşa ilişkin ileri sürülen mitlerin kaynağında, fuhşun tarih boyunca önlenemez ve kaçınılmaz olduğunu ileri süren ataerkilliğin ikiyüzlü düşüncesi yatmaktadır. Bu kaçınılmazlık iddiasının beraberinde getirdiği fuhuşu meşrulaştırma çabaları ise, *kadını şeytan, günahkar, azgın, açgözlü nitelendirmeleriyle damgalayıp toplumun günah keçisi ilan ederken, erkeğe fuhuş pazarında oynadığı girişimci, doğal ihtiyacının giderilmesi peşindeki masum müşteri, hata hayırseverlik rolleriyle tarihsel süreçte süttten çıkmış ak kaşık rolü biçilmektedir.*

Tarihsel süreçte, ataerkil düşüncenin fuhuşu toplumda olmazsa olmaz bir kurum olarak meşrulaştırma çabalarında ileri sürülen iddiaların başında, fuhşun erkeğin doğal olan cinsel ihtiyaçlarının karşılaması gerektiği yer almaktadır. Özcü bir yaklaşımla erkeğin cinsel dürtülerinin kadınlarınkinden fazla olduğu, üstelik erkeğin birden fazla ve farklı kadınlarla olma taleplerinin de doğalarından kaynaklandığını ileri süren ikiyüzlü ataerkil ideoloji buna dayanarak tarih öncesi dönemlerde *namuslu/ namussuz* kadın kategorilerini ortaya koyarak erkeğin bu doğal dürtülerine hizmette *namussuz* kadınları görevlendirmiştir. Böylece erkek bu önüne geçilemez ve engellenemez cinsel dürtülerinin tatmininde namuslu kadınlara zarar vermeyecek, toplumda taciz ve tecavüzleri azaltan bir işlevle *tampon bir kurum* olarak fahişelik kurumu, toplumun en vazgeçilmez kurumlarının başında gelecektir. Bu kurum aynı zamanda toplumsal statü aracı olarak erkeklerin ilk cinsel deneyimlerini yaşadıkları, cinsel eğitim alıp eğlendikleri, psikolojik terapi aldıkları bir alan olarak da *amme hizmeti* verecektir. Buna karşın fuhuş pazarında çalışan kadın sadece her türlü ahlaksızlık ve pisliğin kaynağı olarak kalmayacak, aynı zamanda topluma bulaşıcı hastalıkları yaymada da fail olarak gösterilecektir. Bütün bunlara ek olarak fuhuş pazarında çalışan kadın sosyal politikalarla desteklenmeyi, korunmayı hatta bir bilimsel araştırma alanı olarak bile üzerinde durulmayı gerektirmeyecek bir kategoriye oluşturacaktır. Çünkü, ataerkil ideolojiye göre, kadın fuhuş pazarında çalışmayı tembel ve bağımlı kişiliği ve kolay para kazanmayı sevdiği için

seçmiştir. Tüm bu kadını aşağılayan ve toplumun günah keçisi ilan eden nitelermelerine karşılık olarak özellikle yirminci yüzyılın sonlarında cinsel devrim olarak ortaya atılan ve kadına ilişkin ileri sürülen aşağılayıcı ve dışlayıcı nitelermeleri reddederek fuhşun bir kariyer mesleği olarak ele alınması gerektiğini ileri süren bir yaklaşım ortaya çıkmıştır. Bu görüşe göre, fuhş yasallaşıp, bir meslek olarak ele alınırsa kadınlar hem toplumsal etiketlemelerden kurtulacaklar hem de fuhş pazarındaki çalışma koşulları iyileştirilecektir. Ancak bu görüş, fuhşun toplumda normalleştirilmesi, erkeklerin kadınları cinsel nesne olarak kullanılabilirliğine ilişkin yaygın kanının pekiştirilmesi ve kadın pazarlamacılarının herhangi bir iş kolundaki girişimciler gibi algılanmasından başka bir işe hizmet etmemiştir. Araştırma verileri de ortaya koymuştur ki, sözde yasal koruma altında çalışan kadınlar, her türlü ekonomik sömürden, cinsel taciz ve tecavüzlere, aşağılanmaya kadar son derece güç koşullar altında erkeklerin *doğal ihtiyaçlarını* gidermeye çalışmaktadırlar. Üstelik yasalar kadınların *girişimciler* tarafından sömürülmelerine de engel olmuş değildir. Sermayeden zarar görmemek adına kadına uygulanan her türlü duygusal, ekonomik, bedensel şiddet devlet kontrollü genelevlerde devam etmekte, fuhşun yasallaşmasının kadınları koruyacağı iddiası ataerkil ideolojinin yeni bir yüzünden başka bir şey olmaktan öte gitmemektedir.

Konunun çözümü bağlamında ileri sürülebilecek önerileri şöyle sıralamak mümkündür: İlk olarak uzun vadede, fahişelik kurumunun ortadan kaldırılabilmesinde, kadın ve erkek cinselliklerinin tanımlanmasında karşımıza çıkan ikiyüzlü anlayışın ve çifte standardın ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ancak burada da karşımıza çıkan sorun bu kurumun ortadan kaldırılmasının istenip istenmediği olmaktadır. Araştırma verileri de göstermektedir ki, ataerkil düşüncenin erkekler için oluşturduğu bu kurum fuhş pazarında en ağır sömürü ağı ilişkileri altında çalışmak zorunda kalan kadınlar tarafından bile işlevsel görülerek *amme hizmeti* ya da *namus bekçiliği* olarak nitelendirilebilmektedir. Diğer bir deyişle, ataerkil düşünce yandaşı kurumun varlığını sürdürebilmesinde, kendisine toplumda doğal ve kaçınılmaz bir işlev yüklenmeye zorlanmamaktadır. Fahişelik kurumuna yüklenen böyle bir işlev, erkeklerin kuşaklar boyu toplumsallaşma süreci yoluyla, kadınları cinsel bir meta olarak kullanmayı normalleştirmekten başka bir işe yaramamaktadır. Bu nedenle sorunun temeli uzun vadede yasal yollarla değil toplumsal değerlerin ve normların değişmesi ile ve ataerkil düşüncenin ikiyüzlü namus anlayışının yıkılmasıyla olabilecektir. Buna bağlı olarak belirtmek gerekir ki, fahişelik kurumunun, çalışma koşullarının iyileştirilmesiyle meslek haline getirilebileceği anlayışı ataerkil düşüncenin modern bir örtmesinden başka bir şey değildir ve bu kurumun özünde var olan kadının ikincil konumunun, hatta sadece erkekler için bir cinsel meta olma anlayışının meşrulaştırılmasından başka bir ideolojiye hizmet etmemektedir.

Sonuç olarak, fahişelik kurumu, kadınların çalışma koşullarının nasıl olduğundan, yer ve zamandan bağımsız olarak, yapılan işin doğası gereği ataerkil ideolojinin kadını cinsel bir nesne olarak kullanması, ancak bunu yaparken de

kadını toplumun günah keçisi, erkeği ise masum ve günahsız ilan etmesinden başka bir şey değildir.

Kaynakça

- De Beauvoir, Simon. Kadın: “İkinci Cins” : Genç Kızlık Çağı, (çeviren: Bertan Onaran). Payel yay. İstanbul, 1986.
- De Beauvoir, Simon. Kadın Nedir? (çeviren: Orhan Suda) Düşün yay. İstanbul, 1962.
- Cabesaz, Amalia Lucia. “Discourses of Prostitution”, *Global Sex Workers : Rights, Resistance, and Redefinition*, edited by Kamala Kempadoo and Jo Doezema, Routledge. New York and London, 1998.
- Bourdieu, Pierre, Masculine Domination, Stanford University Press. USA, 2001.
- Bullough, Bonnie & Bullough, Vern L., “Female Prostitution: Current Research and Changing Interpretations”, *Annual Review of Sex Research*, vol. 7, p 158, 23 p. 1996.
- Doezema, Jo. Forced to Choose: “Beyond to Voluntary Forced Prostitution Dichotomy”, *Global Sex Workers : Rights, Resistance, and Redefinition*, edited by Kamala Kempadoo and Jo Doezema, Routledge. New York and London, 1998.
- Doezema, Jo. “Loose Women or Lost Women?”, *Gender Issues*, Vol. 18, no. 1, 2000.
- Jeffreys, Sheila. *The Idea of Prostitution*, Spinifex. North Melbourne, 1997.
- Jenness, Valerie. *Making It Work : the Prostitute's Rights Movement in Perspective*, Aldine de Gruyter. New York, 1993.
- Girard, Rene. Günah Keçisi, (çeviren: Işık Ergüden) Kanaat Kitap. İstanbul, 2005.
- Kempadoo, Kamala. “Introduction: Globalizing Sex Worker’s Rights”, *Global Sex Workers: Rights, Resistance, and Redefinition*, edited by Kamala Kempadoo and Jo Doezema. New York and London: Routledge, 1998.

Nişanyan, Sevan. Sözlereın Soyağacı : Çağdaş Türkçe'nin Etimolojik Sözlüğü. Adam yay. İstanbul, 2003.

O'connor, Monica & Grainne Healy, "The Links between Prostitution and Sex Trafficking: A Briefing Handbook"

http://action.web.ca/home/catw/readingroom.shtml?x=89931&AA_EX_Session=8e18b05e37750a3051c51495c819ae48 e.t. 17.04.2008

Pheterson, Gail. The Prostitution Prism. Amsterdam University Press. Amsterdam, 1996.

Raymond, Janice G. Reasons for Not Legalizing Prostitution And a Legal Response to the Demand for Prostitution, *Journal of Trauma Practice*, 2, 2003: pp. 315-332; 2003.

Raymond, Janice G., Prostitution as Violence Against Women: NGO Stonewalling in Beijing and Elsewhere, *Women's Studies International Forum*, Vol. 21, No. 1, pp. 1-9. 1998.

Raymon D., Janice G. "Prostitution on Demand : Legalizing the Buyers as Sexual Consumers. Special Issue : The Case Against Legalizing Prostitution ", *Violence Against Women : an International and Interdisciplinary Journal*, ,October, Vol. 10, No.10, Sage, 1156-1186. 2004.

Roberts, Nickie. Whores In History. Harper Collins Publishers. London. 1992.

Whelehan, Patricia. An Anthropological Perspective On Prostitution : The World's Oldest Profession, The Edwin Melen Press. Lewiston . 2001.